

Haplophthalmus danicus B.-Lund, en för Sverige ny landisopod.

Av

O. Lundblad.

I slutet av oktober 1910 träffades allmänt denna art inomhus i Upsala bland jord i blomkrukor. Då våra gråsuggor på senare tid icke varit föremål för något omnämnande och ovanstående art ej förut finnes anmärkt från vårt land, har jag med följande rader velat rikta uppmärksamheten på dessa djur, speciellt vad beträffar utbredningen av desamma hos oss. Särskilt vore det nog mödan värt att söka fastställa arternas nordgränser. Ej heller är någon undersökning gjord för att utreda, vilka arter vi ha i Sverige.

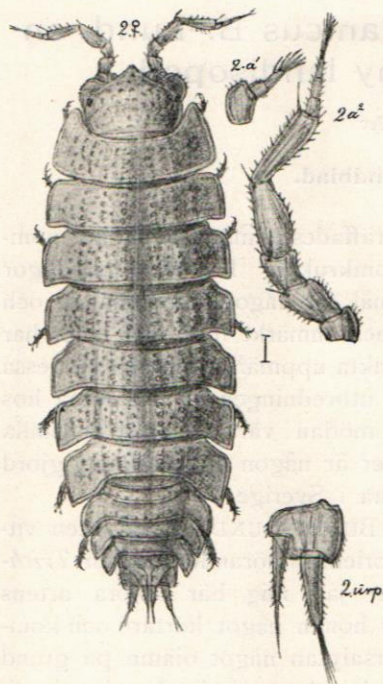
Haplophthalmus danicus BUDDÉ-LUND är en liten vitaktig gråsugga av obetydlig storlek, tillhörande familjen *Trichoniscidæ*. Efter SARS¹ tillåter jag mig här anföras artens kännetecken. — Kroppen hos honan något kortare och kompaktare än hos hannen. Dorsalytan något ojämn på grund av talrika, något olikstora tuberkler, anordnade i longitudinella rader, vilka dock ej bilda tydliga ribbor (detta till skillnad från den andra europeiska, närstående arten *H. mengii* [ZADDACH]). Huvud med framskjutande, tillspetsad panna och brett rundade laterallober. Stjärtpartiets översida slät, utan tillstymmelse till valkar på 3:e segmentet (även till skillnad från *H. mengii*.)

Samtliga exemplar jag funnit tillhöra en varietet, för vilken jag föreslår namnet *quadrisetus* n. var.² Den liknar i

¹ An account of the Crustacea of Norway, Vol. II, Isopoda, pp. 168—169.

² *Haplophthalmus danicus* var. *quadrisetus* n. var.: the antennulæ are provided with only 4, instead of 6 sensory filaments.

alla avseenden huvudformen utom däri, att 1:a paret antenner bära 4 istället för 6 känselborst, som annars är det vanliga hos denna art. Varieteten överensstämmer således i detta avseende med *H. mengii*, vilken har 4 borst på sina antennulæ, men i allt annat är den, som nämnt, lik *danicus* och vitt skild från den karakteristiska *mengii*.

Haplophthalmus danicus B.-LUND. 2 ♀ hona ovanifrån, 2 a¹ övre (främre) antenn, 2 a² undre (bakre) antenn, 2 urp. höger uropod. (Efter Sars, något förminskat.)

Förekomsten av denna art i Sverige är ej alls oväntad. Den numera avlidne framstående isopodkännaren BUDE-LUND har också i en uppsats i denna tidskrift¹ framhållit, att den sannolikt förekommer i vårt land, isynnerhet i trädgårdar och omkring bebodda ställen. Helt visst skall det också vid närmare tillsyn visa sig, att den hos oss ej blott lever inomhus, utan även i det fria. I Danmark är den sålunda observerad av BUDE-LUND, och i Norge ha G. O. Sars och STORM funnit den vid Kristiania och Trondhjem. För övrigt är djuret känt från Holland.

Troligt är, att man framdeles också skall komma att hos oss uppdaga ytterligare flera av de arter, som B.-LUND förmodar förekomma. Ovan anförda fynd ger mig här anledning att nämna ett par ord även om våra övriga gråsuggor. I sin bearbetning av djurvärlden i det bekanta arbetet om »Upland, skildring af land och folk» omnämner prof. EINAR LÖNNBERG även gråsuggorna, ehuru endast i förbigående, och framhåller där att till Uplands fauna sannolikt torde höra, förutom *Oniscus asellus*,

¹ Nogle ny svenske Landisopoder, Entomol. Tidskrift 1896, p. 223—224.

minst 5 arter *Porcellio* och 4 *Armadillidium*. I en gradualavhandling av ADOLPH JOHNSON¹ upptagas följande arter för Upland (Upsalatrakten):² *Oniscus asellus* L., *Porcellio scaber* LATR., *P. pictus* BRANDT, *P. rathkei* BRANDT (= *P. trivittatus*), *Metoponorthus pruinosus* (BRANDT) (= *Porcellio frontalis*), *Cylisticus convexus* (DE GEER) (= *Porcellio convexus*), *Armadillidium vulgare* LATR. och *A. pictum* BRANDT. Vidare ha vi två arter, som ej äro observerade längre mot norr än till Stockholm, nämligen *Trichoniscus pusillus* BRANDT (= *Itea laevis*) och *Armadillidium pulchellum* BRANDT. Övriga av JOHNSON anförda gråsuggarter äro hittills blott funna i Skåne, nämligen *Ligidium hypnorum* (CUV.) (= *L. personii*) och *Porcellio laevis* LATR.

I sin avhandling över Sveriges gråsuggor upptager JOHNSON ej flera än dessa 12 arter. BUDE-LUND anför i den citerade uppsatsen ytterligare *Philoscia muscorum* (SCOP.) från Skåne och Blekinge, *Metoponorthus sexfasciatus* (KOCH) från Skåne samt *Armadillidium opacum* (KOCH) från Skåne, Öland, Upsala och den marina *Ligia oceanica* (L.) såsom tillhörande vår fauna. Vad då *Ligia* beträffar, så synes den ha blivit förbisedd av JOHNSON eller möjligen av annan anledning utelämnad ur listan. Den är ju på många ställen vid våra havskuster synnerligen allmän i litoralbältet. Så t. ex. i Bohuslän, där jag även funnit den på holmar och skär i yttersta havsbandet, där den ofta lever i små vattenpölar, vilka hålla bräckt vatten därigenom att stänket från bränningarna når dit upp vid hög sjö.

Av de arter, som JOHNSON tagit vid Upsala, har jag där återfunnit alla med undantag av *Armadillidium vulgare*. Däremot har jag på vissa lokaler i trakten istället träffat *Trichoniscus pusillus* (en sannolikt nästan överallt förekommande art, fast ofta förbisedd på grund av sin litenhet och sitt undangömda levnadssätt i lövhögar och bland murkna träbitar). Allmäntast bland arterna är här som annorstädes *Porcellio rathkei*.

Våra 17 svenska, här ovan anförda gråsuggarter, fördela sig på de olika familjerna på följande sätt:

¹ Synoptisk framställning af Sveriges Oniscider. Upsala 1858.

² De av JOHNSON använda namnen äro ställda inom parentes, om de avvika från dem, vilka äga prioritet.

Fam. **Ligiidæ.**

1. *Ligia oceanica* (L.).
2. *Ligidium hypnorum* (CUV.).

Fam. **Trichoniscidæ.**

3. *Trichoniscus pusillus* BRANDT.
4. *Haplophthalmus danicus* B.-LUND.

Fam. **Oniscidæ.**

5. *Oniscus asellus* L.
6. *Philoscia muscorum* (SCOP.).
7. *Porcellio scaber* LATR.
8. » *pictus* BRANDT.
9. » *rathkei* BRANDT.
10. » *lævis* LATR.
11. *Metoponorthus pruinus* (BRANDT).
12. » *sexfasciatus* (KOCH).
13. *Cylisticus convexus* (DE GEER).

Fam. **Armadillidiidæ.**

14. *Armadillidium vulgare* LATR.
15. » *opacum* (KOCH).
16. » *pictum* BRANDT.
17. » *pulchellum* BRANDT.